

Aflevering 7:

VAN TOERISTENCAFE NAAR PENSION OF HOTEL 1

Laten we eens nader de geschiedenis van sommige van onze bekende hotel-restaurants bekijken, hoe ze van toeristencafé evolueerden naar hun huidige functie. In december 1999 overleed Karel Vanwesemael. Hij zocht heel wat op over de geschiedenis van onze gemeente. Meermaals mochten we al teksten van hem opnemen, ondermeer in onze Volkskalender. Hij bezorgde ons veel gegevens over zijn geboortehuis, het voormalige hotel-restaurant *DE BERGEN*, het huidige pension *De Kastelse Bergen*. Graag brengen we die in deze tekst.

SIEKEN BORGHS en "DE BERGEN"

"Sieken Borghs" (°Kasterlee 13.9.1910) was één der 8 kinderen uit het landbouwersgezin van Charel en Stèn Borghs-Sterckx in 't Hoekske. Als kind volgde ze gemeentelijk onderwijs bij de bureu schuins-over. Zoals vele leeftijdsgenoten ging ze erg jong nog, op 1 juli 1923, al werken, achtereenvolgens bij wel tien verschillende werkgevers. Op 1 september 1924 kon ze als veertienjarig meisje aan de slag in het magazijn van Agemans, een handel in "koloniale waren" op de Geelsebaan. Ze hielp er koken, feesten voorbereiden, enz., vaardigheden die ze later in de eigen zaak zou kunnen benutten.

Sie Borghs, rechtstaande achter familieleden.

Na een goed jaar in Antwerpen gewerkt te hebben hervatte ze het werk bij Agemans. Op 27 mei 1933 trouwde ze met Charel Vanwesemael (°Geel-Stellen, 9.1.1905), zoon van een landbouwerherbergier op Ten Aard. Charel was "vurman" bij betongigant Vandoninck op Ten Aard. Het jonge paar kreeg van "den Doning" een fabrieksvilla ter beschikking. Sieke fietste op en af naar haar werk te Kasterlee. Sterk gedreven naar onafhankelijkheid, kreeg ze echter plannen tot uitbating van een baancafé. Er werd bouwgrond verworven op de Diestsesteenweg (nu Geelsebaan) te Kasterlee, vlak naast (en noordelijk van) de Kastelse Bergen. Als naaste buur stond er reeds het recente Café "Den en Heuvel" van Louis Van den Putte-Josepha Seuntjens en schuins aan de overkant, het oudere "Hotel Bergenhof" van Louis Meeuwsen. Drie horecazaken in een straal van 70 meter! In 1935 werd de bouw aangevat naar een ontwerp van architect Van Roey. Op 30 april 1936 nam Sieke ontslag bij Agemans en 's anderendaags, op 1 mei 1936, werd haar herberg officieel geopend met een gratis vat. De ligging was strategisch goed gekozen: onmiddellijk naast "den berg" en de, naar toenmalige normen, "drukke" weg naar Geel, bovendien vlakbij de tramhalte. Wie de zijdeur uitstapte bevond zich onmiddellijk in de Kastelse bossen. Een troef die de uitbaatster geen wind-eieren zou leggen in het expanderend naoorlogs toerisme. De piotten die voor WO II barakken betrokken aan de Waaiberg, waren klant aan huis. Met Kasteel Kermis zorgde een jazz voor de nodige ambiance. Kortom: de zaak floreerde.

oudere foto van pension 'De Bergen' langs de "Geelsche steenweg".

Reeds voor de tweede wereldoorlog waren er twee van de vijf private slaapkamers in gebruik om "pensionairs" logement te verschaffen. Vol pension geven was voor Sieke, als uitstekende kokkin, niet het minste probleem. Inmiddels nam ze een veertienjarig meisje, Stanske Verachtert van Ten Aard, onder haar hoede. De moeder van dit meisje, uit een kroostrijk gezin, was schielijk overleden. De vader was een kollega van Charel Vanwesemael en Sieke had een groot hart, zoals later nog ten overvloede zou blijken. Tijdens de bezetting in de Tweede Wereldoorlog verliep eigenlijk alles zonder veel problemen. Het café bleef open. Het was een tijd van pilsbier in houten kratten en vaten, en schaars opduikende Codd-limonadeflesjes met een knikker in de hals, nougat en papierbonnetjes met "Goed voor 1 frank" (= pint bier of nougat). Bierstekers en brouwers met kar, paard en de eeuwige haverzak. Charel zette regelmatig een varken op, gevèt met meel, geplette eikels, kletskesbier, gekookte varkenspatatten en diversen. Slachtritueel en complete vleesverwerking gebeurden thuis. Sieke draaide pensen als de beste. Het pekeltvat pilde elk jaar uit. De Duitsers namen voornamelijk kwartier aan de Waaiberg in de achtergebleven "Chalets" van het Belgisch Leger, mobiele legerwoonwagens, enz. Ze hadden oostelijk naast de Waaiberg stallingen van betonplaten, gedekt met golfplaten, waarin indrukwekkende varkens en talrijke paarden. Lange tijd verbleven er Duitse cavaleristen die de bossen en wijde omgeving doorkruisten om de paarden in conditie te houden. Wanneer de Bevrijding zich aankondigde gingen ook jonge bokjes en varkensdarmen tot het wintermenu behoren. Het oorlogsgeweld woei heen met een waaier spitante gebeurtenissen die een boek zouden kunnen vullen. Na de oorlog keerden de vroegere pensionairs terug, vergezeld van vrienden. In de winter hielden de mijnwerkers er al eens een teerfeest. Na enkele jaren noopte het dagtoerisme uit Turnhout en Geel, en de toenemende vraag om feestgelegenheid tot vergroting van de zaak. Twee benedenplaatsen werden omgebouwd tot één eetzaal. De kamers werden uitgebreid tot 14 met koud en warm stromend water en een bad. Het oorspronkelijke zadeldak bleef behouden. Twee nieuwe pleegdochteren maakten als het ware deel uit van de familie. De vraag naar comfort en diverse accommodaties was onontkoombaar. Begin zestiger jaren kwam er centrale verwarming, drie kelders voor respectievelijk frisdranken, alcoholische dranken en keukeningrediënten. Eén der kelders bezat een levensgrote koelruimte. De nieuwgebouwde eetzaal bood plaats aan meer dan 200 personen. Het aantal kamers werd opgevoerd tot 26. Er kwamen wc's en stortbaden op elke verdieping, intercom op elke kamer, noodverlichting, brandhaspels en dies meer. Het zadeldak werd omgevormd tot plat dak. Door

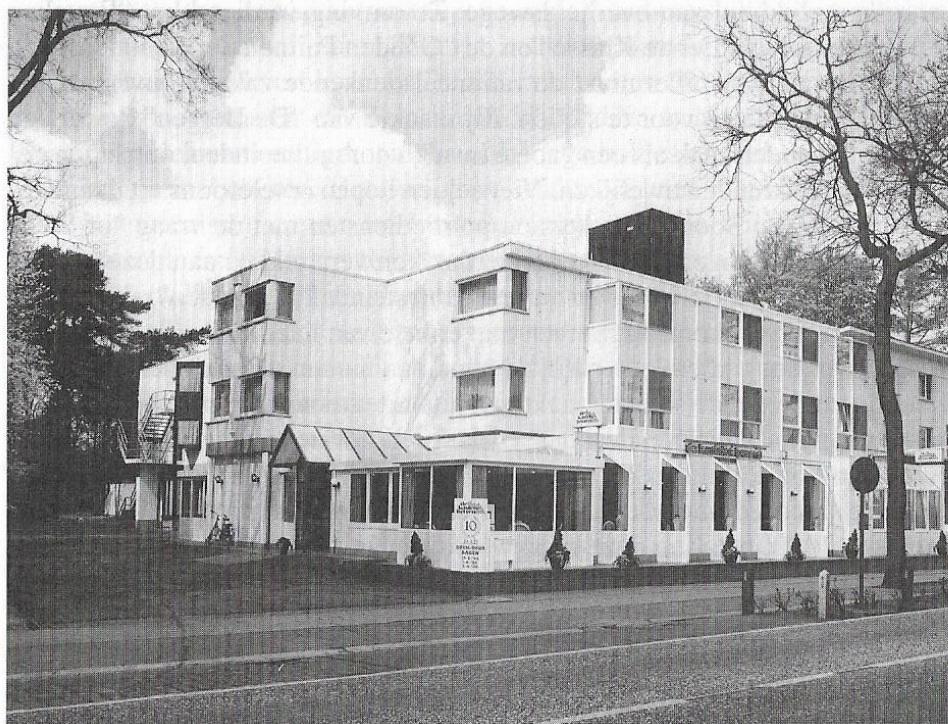
deze modernisering beantwoordde "De Bergen" aan de toenmalige normen om het embleem van hotel te mogen voeren. In het najaar draaide de zaak op trouw-, teer-, en zakenfeesten. In het voorjaar op kommunie- en huwelijksfeesten. In juni op schoolreizen. In de zomer op verblijfs- en dagtoerisme. De oliecrisis van 1974 haalde veel horecabedrijven even uit de balans. Afgezien hiervan ontplooidde "De Bergen" zich tot 1976 in stijgende lijn. Als echter op 19 januari 1976 dochter Rita overleed aan een even acute als kwaadaardige ziekte, brak de veer in de tot dan zo kordate en inventieve hotelierster die Sieke was. Toch zou ze het nog tien jaar volhouden. Ondanks een gestage overschakeling naar een vast cliënteel van ca. 15 permanent verblijvende ouderlingen en enkele succesrijke initiatieven als traiteurdienst tot ver in de omliggende gemeenten, kwamen geen bijkomende modernisering of uitbreidingen meer tot stand. Ingevolge een verstrengde wetgeving inzake brandveiligheid lagen peperdure aanpassingswerken in het verschiet. Lichamelijk en geestelijk aan de grens van haar mogelijkheden legde Sieke, 73 jaar oud, het bijltje erbij neer. Op 1 januari 1983 ging ze met pensioen. Precies 50 jaar had Sieke het beleid van "De Bergen" bepaald. Dit vertaalde zich in blijken van erkentelijkheid van overheidswege. Ze ontving verdiend het "Ereteken van de Arbeid van Eerste Klasse" en de "Gouden Palmen der Kroonorde". Sieken Borghs was allerminst de rationeel denkende zakenvrouw die men zich in zaken pleegt voor te stellen. Zij maakte van "De Bergen" zowel een bloeiende handelszaak als een "zoete inval" voor ontheemden, ontslagen gevangenen, gestrande huwelijken. Niet zelden liepen er telefoons uit de omgeving binnen van Sociale Werkers en politiediensten met de vraag "of Sieke voor kortere of langere tijd geen onderdak kon verstrekken aan deze of gene persoon". Dat zulks in 98 % van de gevallen uiteindelijk "pro deo" geschiedde, was voor Sieke bijkomstig. Samen met enkele van haar kinderen werd eens, in een kwartuur tijd en louter aan de hand van namen die zich herinnerde en vluchtig noteerde, de som gemaakt van uitsluitend minderjarige kinderen die in "De Bergen", gedurende korte of lange tijd, onderkomen vonden. Men kwam vlot aan 62 namen. Slechts voor 6 onder hen had de dienst "Jeugdzorg" in latere jaren een bescheiden inkomen voorzien! Tachtig jaar oud, op 20 augustus 1990, ontsliep deze merkwaardige Kastelse in het huis dat zij tot bloei had gebracht.

Het hotel was intussen aangekocht door Dirk en Annemie Vaerten-Van Gorp. Ze renoveerden "De Bergen" tot Rusthuis "De Kastelse Bergen", een door de staat erkend rusthuis, dat op 17 mei 1986 geopend werd. Vanaf 1997 werd het rusthuis omgevormd tot rust- en verzorgingsinstelling, zodat ze voortaan ook

zwaar-zorgbehoevende personen kunnen opnemen en verzorgen. Het is erg belangrijk voor de mobiliteit van deze personen dat "De Kastelse Bergen" niet ver van de dorpskern is gelegen maar toch nabij de rustige bosrijke omgeving. Samen met een dertigtal personeelsleden zorgen Dirk en Annemie nu al jaren dagelijks voor het welzijn van alle residenten. Ze hebben zich tot doel gesteld de 50 personen die zij huisvesten zolang mogelijk deel te laten nemen aan de maatschappij. Alle residenten willen zij zoveel mogelijk bij de verschillende activiteiten betrekken die zij organiseren. De bewoners- en de familievergaderingen zorgen voor een belangrijke schakel tussen de directie en de gasten. Vooral tijdens het weekend is het rusthuis een ontmoetingsplaats van bewoners, familie en vrienden. Tijdens de week zorgt de animatie voor voldoende afwisseling tijdens de week. Bovendien mogen zij bij de extra-activiteiten rekenen op vrijwilligers die het leven van de residenten nog meer kleur geven.

Luc Swerts, naar een tekst van Karel Vanwesemael, 22 januari 1995.

Het huidige rusthuis "De Kastelse Bergen"